

23.10.1985

Απαντήσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Κώστα Σημίτη, στις διευκρινιστικές ερωτήσεις των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, κατά τη σημερινή συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κινήματος.

Άγαπητοί Συνάδελφοι,

Θα προσπαθήσω να απαντήσω σ' αυτό τον καταιγισμό των ερωτήσεων, αλλά θάθελα προκαταρκτικά να παρατηρήσω ότι απόλυτη βεβαιότητα για τη μία ή την άλλη εξέλιξη για την επίπτωση του ενός ή του άλλου μέτρου, για τη μία ή την άλλη πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε, δεν μπορεί να υπάρχει. Αν υπήρχε στις οικονομικές εξελίξεις απόλυτη βεβαιότητα, τότε δεν θα υπήρχε και κανένα πρόβλημα. Θα μπορούσαμε να είχαμε σχεδιάσει πριν αρκετά χρόνια με μεγάλη ευκολία, το τί θα έπρεπε να γίνει. Γι' αυτό και οι εκτιμήσεις μας και όσα θα πω, βασίζονται σε υπολογισμούς, σε προσεγγίσεις, σε μελέτες που έχουν γίνει από περασμένα στατιστικά στοιχεία, στην ιστορική εξέλιξη, είναι όμως εκτιμήσεις που γίνανε μετά από πολύ δουλειά και οι απαντήσεις που θα δώσω με βάση αυτές τις εκτιμήσεις, είναι απαντήσεις που στηρίζονται σ' αυτή τη δουλειά. Μπορεί πολλές φορές να μην είναι πλήρεις, ικανοποιητικές, είναι όμως απαντήσεις που προέρχονται ή βασίζονται σε μία προσπάθεια σφαιρικής αντιμετώπισης του προβλήματος.

Το πρώτο ερώτημα που θα απαντήσω, είναι το ερώτημα που έθεσε ο κ. Αάζαρης σχετικά με τη διολίσθηση και την υποτίμηση. Το θέμα διολίσθηση ή υποτίμηση, μας απασχόλησε σχεδόν μέχρι την τελευταία στιγμή, διότι και μεις είχαμε το ερώτημα μήπως θα μπορούσαμε να πετύχουμε το ίδιο αποτέλεσμα, αντί με την υποτίμηση, με μία διολίσθηση. Ποιό ήταν το αποτέλεσμα που θέλαμε να πετύχουμε; Το αποτέλεσμα ήταν η σημαντική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας η οποία θα έπρεπε με τα άλλα μέτρα μαζί να ξεπεράσει ένα επίπεδο 15%.

Στην αρχή η άποψη ήταν ότι θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε διολίσθηση χωρίς να είναι αναγκαία η υποτίμηση. Η διολίσθηση αυτή βέβαια, θα έπρεπε να είναι αρκετά εντατική. Δηλαδή, να μην περιορίζεται - όπως τα χρόνια που πέρασαν, δεν μιλάω για τους τελευταίους μήνες, σε χαμηλούς ρυθμούς, δηλαδή της τάξης των 7, του 8, του 10, ή 11% στη διάρκεια ενός χρόνου. Για να φέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα η διολίσθηση, θα έπρεπε - μαζί με τα άλλα μέτρα βέβαια - να φτάνει ένα επίπεδο 25% περίπου το χρόνο, ή πάντως το διάστημα από τον Οκτώβρη ή το Νοέμβρη του 1985 που θα παίρναμε τα μέτρα μέχρι τέλος του 1986. Μια τέτοια συνολική διολίσθηση θα οδηγούσε σε μία μηνιαία διολίσθηση της τάξης περίπου του 2%. Μία μηνιαία διολίσθηση της τάξης των 2%, κατά τη γνώμη μας, δεν θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητη ή να μην προκαλέσει σημαντικά προβλήματα, γιατί η αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού από την ΑΤΑ θα είχε συγκεντρώσει την προσοχή του κόσμου στο σημείο αυτό, δηλαδή στο πόσο αυξάνεται ο πληθωρισμός από τις εισαγωγές λόγω υποτίμησης της δραχμής. Τότε, επειδή ακριβώς θα στρεφόταν η προσοχή του κόσμου σ' αυτό το σημείο, η διαδικασία της μείωσης των εισοδημάτων η οποία θα ήταν συνέπεια της διολίσθησης και της αλλαγής του συστήματος της ΑΤΑ, θα ήταν παρατεταμένη και θα οδηγούσε σε μία συνεχή σύγκρουση με τους εργαζόμενους. Τώρα πάρθηκε ένα μέτρο που προκαλεί την αντίδραση, το μέγεθος του μέτρου είναι όμως φανερό. Αν είχαμε τη διολίσθηση, το μέγεθος του μέτρου δεν θα ήταν φανερό, και οι εργαζόμενοι θα εκτιμούσαν κάθε μήνα ότι δεν έχουμε μιλήσει ειλικρινά, ότι τους κοροϊδεύουμε, ότι κρύβουμε και κάτι άλλο το οποίο θα έρθει μελλοντικά. Χρειάζεται ειλικρίνεια και δεν θα είμαστε σαφείς για τους σκοπούς μας. Η πίεσή τους, ίσως, θα οδηγούσε σε αλληπάλληλες παραχωρήσεις. Δηλαδή η διολίσθηση δεν θα ακολουθούσε αυτό το ρυθμό του 2%. Θα την σταματούσαμε κάτω από πιέσεις και αυτό θα είχε αρκετή επίδραση στην επιτυχία των σταθεροποιητικών μέτρων.

Επίσης, μία διαδικασία διολίσθησης της τάξης του 2% μηνιαίως, θα λειτουργούσε σαν κίνητρο για την εξαγωγή κεφαλαίων ή πιο απλά, εντατική ανησυχία στην αγορά και δημιουργώντας εντατική ανησυχία στην αγορά, θα προωθούσε παράνομη εξαγωγή κεφαλαίων, αποθησαύριση συναλλάγματος και άλλα φαινόμενα, όπως την επιβράδυνση των εισπράξεων σε συνάλλαγμα και την επιτάχυνση των πληρωμών.

Τέλος, κάναμε και κάποιους υπολογισμούς οι οποίοι εκφράζονται σε ένα σχεδιάγραμμα για το ποιά θα ήταν η επίπτωση στον πληθωρισμό. Στο σχεδιάγραμμα φαίνεται η εφ'άπαξ υποτίμηση με μια ίσια γραμμή, φαίνεται δεν έχει άμεση επίπτωση στον πληθωρισμό και περίπου, μετά η γραμμή παραμένει ίσια. Η διακεκομμένη γραμμή της διολίσθησης ενώ αρχίζει πολύ πιο χαμηλά, έχει μία επιταχυντική επίπτωση στον πληθωρισμό και μετά από το χρονικό διάστημα ενός περίπου έτους, οδηγεί τον πληθωρισμό σε ένα υψηλότερο επίπεδο από την υποτίμηση.

Τέλος, πρέπει να προσέξουμε, είναι ο δανεισμός της χώρας. Πρέπει να διατηρήσουμε ψηλά την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας, πρέπει τα μέτρα να είναι τέτοια ώστε να δείχνουν ότι η Κυβέρνηση ελέγχει την κατάσταση.

Τα μέτρα πρέπει να διασφαλίζουν τη μή ύπαρξη προβλημάτων στις διεθνείς μας σχέσεις κατά τους επόμενους μήνες και μία διολίσθηση που δεν είναι φανερή, δεν μπορεί να αναγγελθεί αλλά εικάζεται, είναι μία διαδικασία η οποία δημιουργεί ερωτήματα, απορίες, αμφιβολίες.

Γι' αυτό και τελικά προτιμήσαμε την υποτίμηση από τη διολίσθηση ή - για να μιλήσω ακριβέστερα - από την εντατικοποιημένη διολίσθηση η οποία θα ήταν αναγκαία.

Το δεύτερο κύριο ερώτημα ήταν γιατί εμείς δεν αναγγείλαμε ταυτόχρονα, τα αναπτυξιακά μέτρα. Εδώ, θα ήθελα να πω ότι δεν πρέπει να έχουμε τη γνώμη ότι υπάρχει ήδη ένα τεράστιο σύνολο επεξεργασμένων μέτρων από πολύ καιρό έτοιμο στο ντουλάπι το οποίο δεν βγάλαμε. Τέτοιο πακέτο δεν υπάρχει έτοιμο. Υπάρχει αρκετή προεργασία. Υπάρχουν πολλές προτάσεις. Αυτά όμως χρειάζονται ακόμα δουλειά. Όταν θα είναι να παρουσιάσουμε το πακέτο των αναπτυξιακών μέτρων πιστεύω - και σεις θα είστε σύμφωνος - ότι δεν θα πρέπει να πούμε γενικότητες, δεν θα πρέπει να πούμε ότι θα μελετηθούν διάφορα

προβλήματα, ότι θα μπειν μπροστά διάφοροι μηχανισμοί, χωρίς να διαγράψουμε, ποιοί είναι αυτοί οι μηχανισμοί. Δεν θα πρέπει να επαναλάβουμε ότι θα γίνουν κοινωνικοποιήσεις χωρίς να πούμε πώς και τί, χωρίς να έχουμε εξετάσει τις αντιδράσεις. Δεν θα πρέπει να πούμε ότι θα γίνουν εποπτικά συμβούλια χωρίς να έχουμε αποφασίσει πού ακριβώς θα γίνουν αυτά τα εποπτικά συμβούλια. Δεν θα πρέπει να μείνουμε στο επίπεδο του γενικού γιατί έχουμε πάρα πολύ καιρό μένει στο επίπεδο του γενικού. Πρέπει επιτέλους να περάσουμε στο επίπεδο του συγκεκριμένου και να δείξουμε σ' αυτό, κάποια σοβαρότητα. Δεν είμαστε έτοιμοι ακόμα. Το ερώτημα λοιπόν ήταν: θα έπρεπε να περιμένουμε για να εξαγγείλουμε μέτρα της σταθεροποίησης έως ότου είμαστε έτοιμοι στα αναπτυξιακά. Και η εκτίμησή μας ήταν, όχι. Για διάφορους λόγους, η ανησυχία στην αγορά είχε φουντώσει, τις τελευταίες βδομάδες, είχαν παρατηρηθεί φαινόμενα, τα οποία έπρεπε να ελέγξουμε, υπήρχε γενικά μία ανησυχία τέτοια η οποία λειτουργούσε αρνητικά. Και γι' αυτό μάλιστα, η ακρίβεια είναι ότι επισπεύσαμε την αναγγελία των μέτρων κατά μία βδομάδα ή δέκα μέρες, περίπου.

Θέλαμε να σταματήσει αυτή η νευρικότητα και να επανέλθει κλίμα εμπιστοσύνης.

Ελπίζω ότι θα μπορέσουμε μέχρι τέλους του χρόνου να ολοκληρώσουμε το πακέτο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει πειστικό.

Τρίτο ερώτημα, είναι τί μηχανισμοί προβλέπονται μέσα στο σύνολο του πακέτου και αυτό που δεν αναγγέλθηκε για να προλάβουμε την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Διότι, πράγματι, ένα πακέτο σταθεροποίησης έχει αυτό τον κίνδυνο.

Πρώτ' απ' όλα η σταθεροποίηση για να είναι σταθεροποίηση, επειδή είναι ένας πυρετός τον οποίο πρέπει να ρίξουμε, οδηγεί σε στασιμότητα ή ίσως και σε μείωση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Η πρόβλεψη είναι ότι το 1986 μπορεί να υπάρξει ή θα υπάρξει και μείωση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Και δεν πρέπει - επαναλαμβάνω - να οδηγήσει αυτή η μείωση σε μία γενικότερη στασιμότητα.

Το ασθενές σημείο, συνάδελφοι, είναι - το ξέρουμε όλοι - οι επενδύσεις. Ξέρετε τις αντικειμενικές δυσκολίες και δεν νομίζω ότι αυτό το οποίο δεν έγινε τα τρισήμισι - τέσσερα χρόνια, μπορεί να γίνει μέσα σε έξη μήνες ή ένα χρόνο. Και θα ήταν μή σοβαρό απέναντί σας, να σας πω ότι έχω τη βεβαιότητα ότι θα αλλάξει άρδην η κατάσταση σχετικά με τις επενδύσεις. Η κατάσταση σχετικά με τις επενδύσεις εξαρτάται από μακροχρόνιες εξελίξεις, από την εμπιστοσύνη της αγοράς, από τη διεθνή οικονομική εγκυρία. Σ' όλα αυτά υπάρχει αβεβαιότητα, αλλά ελπίζουμε ότι η σταθεροποίηση της οικονομίας θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός καλύτερου κλίματος.

Υπάρχουν διάφορα στοιχεία, που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας.

Έχουμε διαπιστώσει για παράδειγμα ότι στις επενδύσεις του νόμου 1262 απαιτείται περίπου ενάμιση χρόνος για να περάσει κανείς από το στάδιο της αίτησης ή της προκαταρκτικής εργασίας, στο στάδιο πραγματοποίησης της επένδυσης.

Επίσης, διαπιστώσαμε ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις έχουν τελειώσει όλες αυτές οι προκαταρκτικές εργασίες και έτσι ελπίζουμε ότι τον καιρό που μας έρχεται - τον ενάμισι αυτό χρόνο - θα υπάρξει ένας επιταχυνόμενος ρυθμός από επενδύσεις του 1262.

Όσον αφορά τις εξαγωγές, το όλο πρόγραμμα έχει ως σκοπό να τις αυξήσει και έτσι ν' αυξήσει τη ζήτηση και την απασχόληση.

Βέβαια, οι εξαγωγές εξαρτώνται και από την ποιότητα των προϊόντων μας και όχι μόνον από τις τιμές. Εξαρτώνται και από τη διείσδυση που είχαμε στις ξένες αγορές.

Όμως πιστεύουμε, και οι τελευταίες μέρες μας έδωσαν συγκεκριμένα παραδείγματα, ότι η υποτίμηση της δραχμής και τα άλλα μέτρα θα έχουν κάποιο θετικό αποτέλεσμα. Και από εκεί, λοιπόν, μπορεί να προέλθει μία βοήθεια για τη δραστηριοποίηση της οικονομίας.

Ως προς την παρατήρηση ότι θα έπρεπε ν'αυξήσουμε τη ζήτηση, έχω να παρατηρήσω τα εξής:

Η κεντρική κατεύθυνση των μέτρων είναι ότι υπάρχει στην οικονομία υπερβάλλουσα ζήτηση. Η υπερβάλλουσα αυτή ζήτηση οδηγεί και σε πληθωριστικές πιέσεις και σε αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών. Εάν θέλουμε να μειώσουμε αυτό το έλλειμμα και να τιθασεύσουμε τον πληθωρισμό, πρέπει να περιορίσουμε την υπερβάλλουσα ζήτηση. Με ένα απλό παράδειγμα. Αν έχουμε 100 δρχ. και η χώρα παράγει προϊόντα αντίστοιχα με τις 100 δρχ., άμα αυξηθούν τα εισοδήματα και φτάσουν τις 200 δρχ., οι καταναλωτές για να αγοράσουν με τις υπόλοιπες 100 δρχ. αγαθά, θα στραφούν προς το εξωτερικό. Έχουμε πει ότι το πρόβλημά μας είναι το χαμηλό βιομηχανικό και παραγωγικό δυναμικό της χώρας, δεν παράγουμε αρκετά, δεν παράγουμε προϊόντα στις ποιότητες και στη γκάμα που θα έπρεπε και επειδή ακριβώς συμβαίνει αυτό, η ζήτηση δεν μπορεί να καλυφθεί από την εσωτερική αγορά και υπάρχει με αύξηση της ζήτησης όλο και μεγαλύτερη στροφή προς την εξωτερική αγορά.

Σχετικά με την παρατήρηση για επέκταση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και αύξηση του ελλείμματος, ο συνάδελφος κ. Λάζαρης, παρατήρησε πολύ σωστά ότι υπάρχουν σημεία που πρέπει να προσέξουμε σχετικά με το πρόγραμμα αυτό. Το πρόγραμμα αυτό, δεν περιλαμβάνει μόνο παραγωγικές επενδύσεις. Πρώτα απ'όλα πρέπει να ξέρουμε ότι το 1/3 περίπου - χονδρικά - των δαπανών είναι έξοδα που αφορούν λειτουργικές δαπάνες και μισθούς. Υπάρχουν κονδύλια για παράδειγμα με τα οποία πληρώνονται ερευνητές του Δημόκριτου. Όχι ότι δεν είναι αυτό αναγκαίο, όχι ότι μακροπρόθεσμα δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη, αλλά δεν είναι μία επένδυση με άμεση επίπτωση στην παραγωγικότητα, όπως είναι μία επένδυση σε ένα εργοστάσιο. Γι'αυτό, και στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, πιστεύουμε εμείς, θα πρέπει να προσέξουμε σ'αυτή τη φάση, όπου χρειάζεται ένας περιορισμός των ελλειμμάτων του δημοσίου, να δώσουμε έμφαση, σε εκείνα τα προγράμματα που θα προωθήσουν πράγματι την παραγωγικότητα και να μειώσουμε τις λειτουργικές δαπάνες ή αυτές που δεν είναι απόλυτα αναγκαίες. Δεν μπορεί χωρίς συνέπειες ν'αυξάνουμε το έλλειμμα. Έχουμε ένα πρόβλημα και το ξέρουμε όλοι - με το έλλειμμα του δημόσιου τομέα. Το είχαμε υπολογίσει σε 16% το 1985 και θα φθάσει το 18,7% του ΑΕΠ.

Είχαμε υπολογίσει ένα έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών των 2 δις και φαίνεται θα φθάσουμε το 3 δις. Αυτές οι υπερβάσεις προέκυψαν ακριβώς διότι υπάρχει υπερβάλλουσα ζήτηση στην ελληνική οικονομία που προέρχεται από ελλείμματα και ο τρόπος για να περιορίσουμε τις υπερβάσεις αυτές και να φέρουμε πάλι τους δείκτες στα επιθυμητά επίπεδα, είναι ακριβώς να περιορίσουμε τα ελλείμματα.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι μ' αυτό το πρόγραμμα σταθεροποίησης επιδιώκουμε να βρεθούμε, όσον αφορά για παράδειγμα το έλλειμμα του δημόσιου τομέα, στα επίπεδα του 1984. Δεν κάνουμε κανένα τεράστιο άλμα να φθάσουμε σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Απλώς κάνουμε μία προσπάθεια στο τέλος του 1986 να είμαστε όσον αφορά το έλλειμμα, στο 14,7% του ΑΕΠ και όσον αφορά το ισοζύγιο πληρωμών το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών περίπου στα 2 δις. δολάρια.

Όμως το πρόγραμμα σταθεροποίησης, έχει μία δική του δυναμική και η δυναμική αυτή θα οδηγήσει μέσα στο 1987- εάν τηρηθεί σταθερά - σε σημαντική βελτίωση. Εάν το έλλειμμα τέλος '86 είναι 2 δις. δολάρια, ελπίζουμε ότι προς το τέλος του '87 μπορεί να είναι στο 1 δις. 500 εκατομμύρια δολάρια. Και αν το επίπεδο του πληθωρισμού είναι στις αρχές του 1986 αρκετά υψηλό, θα πέσει στα επίπεδα του 16% περίπου το Δεκέμβρη 1986 (αρχή - τέλος έτους) και το 1987 θα έχει ακόμα μία αισθητότερη βελτίωση. Το πρόγραμμα σταθεροποίησης, δηλαδή, λειτουργεί έτσι ώστε, πέστε, αυξάνει κατ' αρχή τον πυρετό και μετά επειδή θα αυξήσει πολύ ο πυρετός, θα αρχίσει ραγδαία να πέφτει. Αυτό το λέω, για να μην έχουμε την εντύπωση επειδή θα δούμε δείκτες οι οποίοι αυξάνουν το Γενάρη και το Φλεβάρη, ότι αυτή η κατάσταση θα συνεχίζεται. Υπάρχουν εμπειρίες, γύρω από αυτά τα γεγονότα που δείχνουν αυτό ακριβώς, την παροδικότητα της αύξησης των δεικτών.

Ρωτήθηκα σχετικά με την ανάγκη ψυχραιμίας στην αγορά και συμφωνώ ότι αυτό είναι απόλυτα αναγκαίο. Εμείς πιστεύουμε ότι εάν η Κυβέρνηση εξαγγείλει ένα σταθερό πρόγραμμα και δείξει ότι θέλει να το κρατήσει, δείξει ανυποχώρητη ότι έχει στόχους και δεν ταλαντεύεται, τότε θα αποκατασταθεί η ψυχραιμία στην αγορά. Η ψυχραιμία δεν πρόκειται να αποκατασταθεί εάν υπάρχουν αμφισβητήσεις, εάν υπάρχουν πάρα πολλές συζητήσεις, αν υπάρχει ένα κλίμα που καλλιεργεί μία αμφιβολία .

Ρώτησε κάποιος συνάδελφος ποιά είναι τα στοιχεία για τη διαρροή του συναλλάγματος στο εξωτερικό από υπερτιμολογήσεις κλπ. Θα μου άρεσε να έχω συγκεκριμένα στοιχεία, τα οποία δεν έχω τούτη τη στιγμή. Υπάρχει το Συμβούλιο Ερεύνης Τιμών. Κατά τις αρχές ή μέσα Αυγούστου του απηύθυνα ένα γράμμα και του ζήτησα μία λεπτομερειακή έκθεση. Μου απάντησαν ότι ορισμένες έρευνες έχουν προχωρήσει, ότι έχουν γίνει εκτιμήσεις, ότι οι εκτιμήσεις αυτές πρέπει να εγκριθούν και θα μου δοθούν προς το τέλος του έτους.

Τα όσα κατά καιρούς λέγονται π.χ. από το ΚΚΕ ότι πρόκειται για 2 δισ. δολάρια το χρόνο, είναι στοιχεία που δεν βασίζονται σε συγκεκριμένους υπολογισμούς, είναι στοιχεία που έχουν σκοπό περισσότερο, τον εντυπωσιασμό.

Σχετικά με το ερώτημα: Τί θα συνεισφέρει το κεφάλαιο, ο ίδιος συνάδελφος ανέφερε διαμαρτυρία ενός εμπόρου ότι δεν του δίνουμε άμεσες τιμές αντικατάστασης για να βγάξει κέρδη. Μα τότε, να μη ρωτάμε ταυτόχρονα τί θα συνεισφέρει το κεφάλαιο. Το κεφάλαιο ακριβώς θα συνεισφέρει με το να μην του δώσουμε αμέσως τιμές αντικατάστασης. Και βέβαια τώρα στο ερώτημα τί είναι το κεφάλαιο. Πολλοί πιστεύουν ότι ο κόσμος χωρίζεται σε εργαζόμενους και κεφάλαιο. Και είναι υποχρέωση στον καθένα μας να δηλώνει με τί συντάσσεται, με το κεφάλαιο ή με τους εργαζόμενους. Αυτές είναι υπεραπλοποιήσεις. Η κοινωνία είναι ένας πολύ σύνθετος μηχανισμός, υπάρχουν πάρα πολλές ομάδες, υπάρχουν και εργαζόμενοι που παίρνουν παραγωγικές σχέσεις, θέση κοντά στο κεφάλαιο και κεφάλαιο - οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις - του οποίου αντικειμενικά τα συμφέροντα ταυτίζονται με εκείνα των εργαζόμενων. Πρέπει λοιπόν να ξεφύγουμε απ' αυτή την απλοϊκή λογική και από την εξής απλοϊκή σκέψη η οποία καλλιεργείται. Χάθηκε η ΑΤΑ από κάποιους, άρα κάποιοι την κέρδισαν. Δεν υπάρχει δηλαδή σ' αυτή την απλοϊκή σκέψη παρά η εξής δυνατότητα: αφαιρείς την ΑΤΑ από τους εργαζόμενους και άρα πρέπει να πάει στο κεφάλαιο. Και το πρόβλημα της Κυβέρνησης φαίνεται κατά τους απλοϊκούς αυτούς συλλογισμούς να ήταν να βγάλουμε ένα κομμάτι χρημάτων από τους εργαζόμενους και να το δώσουμε στο κεφάλαιο. Η Κυβέρνηση εκπροσωπεί τους εργαζόμενους, υπερασπίζεται τα συμφέροντα των εργαζομένων και αγωνίζεται γι' αυτούς. Το πρόγραμμα έχει να βοηθήσει διαδικασίες τέτοιες ώστε να πωλήσουμε τα προϊόντα μας στο εξωτερικό και στο εσωτερικό.

Τα μέτρα, έχουν σκοπό, να εξευρεθούν χρήματα για να πωληθούν τα προϊόντα, για να δουλέψουν οι επιχειρήσεις, για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Τα μέτρα σκοπό έχουν να μειώσουν το κόστος και ν'αυξήσουν τη χρηματική ροή προς την παραγωγή.

Ο εξαγωγέας θα είναι πιο φτηνός στην εξωτερική αγορά επειδή θα έχει το περιθώριο της υποτίμησης, ή το περιθώριο από την αλλαγή της ΑΤΑ και θα πουλά περισσότερα.

Ο βιομήχανος ή ο βιοτέχνης θα είναι πιο φτηνός στην εσωτερική αγορά, γιατί τώρα χάρη στις ρυθμίσεις θα έχουν μια τιμή η οποία είναι καλύτερη από την τιμή των εισαγόμενων προϊόντων. Θα μπορούν, γιατί τους εξασφαλίζονται τέτοια περιθώρια να αγοράσουν ένα μηχάνημα για να παράγουν ένα καλύτερο προϊόν.

Το σύστημα δεν είναι κλειστό σύστημα. Είναι ανοιχτό σύστημα όπου το εξωτερικό ανταγωνίζεται το εσωτερικό. Δεν ισχύει η αρχή ότι όταν παίρνουμε κάτι από τον ένα, το δίνουμε στον άλλο. Ότι η ζημιά τους ενός είναι οπωσδήποτε κέρδος του άλλου. Το σύστημα χρειάζεται χρήματα για να δουλέψει παραγωγικά και με χαμηλό κόστος. Με αυτά τα μέτρα, δημιουργούμε ακριβώς τα κεφάλαια, για να είναι η παραγωγή πιο αποδοτική.

Μιλώ απλά, γιατί σκοπό έχουμε και να μιλήσουμε προς τα έξω, απλά, για να μπορέσουμε να περάσουμε το μήνυμά μας.

Το ερώτημα αν θα αποδώσουν τα μέτρα, δεν πρέπει ν'απευθύνεται προς εμάς. Γιατί, αν πιστεύαμε ότι δεν θα αποδώσουν, δεν θα τα παίρναμε. Το ερώτημα είναι πότε θα αποδώσουν και πώς θα αποδώσουν. Τα μέτρα, έχουν στόχο να βελτιώσουν αισθητά την κατάσταση το 1987 γιατί το '86 θα είναι μία μεταβατική περίοδος. Θα είναι το 1987 ιδεώδης η κατάσταση; Όχι, βέβαια. Εδώ δεν πρέπει να έχουμε αυταπάτες.

Τα μέτρα σταθεροποίησης της βελγικής οικονομίας ξεκίνησαν όταν είχανε ένα έλλειμμα στο δημόσιο τομέα, 5% του ΑΕΠ περίπου. Υπενθυμίζω, εμείς έχουμε 18,7%. Οι Δανοί ξεκίνησαν μέτρα σταθεροποίησης με έναν πληθωρισμό 6% ή 8%. Εμείς έχουμε πληθωρισμό 18,7%. Οι

Γάλλοι ξεκίνησαν τα μέτρα σταθεροποίησης με έναν πληθωρισμό 12%.

Βεβαίως, οι οικονομίες δεν είναι ίδιες και δεν μπορείς να συγκρίνεις το 5% έλλειμμα της Δανίας με το επίπεδο του 18,7% το δικό μας. Αλλά, ποιά είναι το συμπέρασμα από τις συγκρίσεις;

Το συμπέρασμα από τις συγκρίσεις είναι, ότι ένα επίπεδο ελλείμματος 14,7% που λέμε να έχουμε το 1986, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι ιδεώδες και να πούμε τότε ότι πετύχαμε το στόχο μας και δεν χρειάζεται άλλη προσπάθεια. Και παλιά η Κυβέρνηση, είχε εξηγήσει, ότι σε μια χώρα σαν τη δικιά μας, χρειάζεται κάποιο έλλειμμα του δημόσιου τομέα αρκεί αυτό να λειτουργεί παραγωγικά. Και είχαμε πει, ότι το επίπεδο πρέπει - δεν πρέπει να ξεπερνά το 11% του ΑΕΠ. Λοιπόν από το 14,7% στο τέλος του '86 μέχρι κάτω του 11% υπάρχει ακόμη περιθώριο. Η Κυβέρνηση είχε πει επίσης παλιά, ότι για να ευδοκιμήσει η οικονομία, θα πρέπει ο ρυθμός του πληθωρισμού να είναι, τουλάχιστον, μονοψήφιος. Λοιπόν από το 18,7% μέχρι το 9%-ο πρώτος μονοψήφιος αριθμός - υπάρχει ακόμα πολύ περιθώριο.

Αυτά, για να μη νομίσουμε ότι 1.1.87 θα έρθει ξαφνικά ο παράδεισος και θα είναι όλα τα προβλήματα λυμένα. Κάθε άλλο μάλιστα. Τότε όμως θα έχουμε μεγαλύτερη ευχέρεια στο χειρισμό, ενώ τώρα δεν έχουμε ευχέρεια στο χειρισμό. Πρέπει να το καταλάβουμε πολύ καλά ότι η δυνατότητα κινήσεων είναι εξαιρετικά περιορισμένη, γιατί για να κινηθεί η οικονομία, είμαστε υποχρεωμένοι να προσφύγουμε σε εξωτερικό δανεισμό και τα περιθώρια εξωτερικού δανεισμού θα είναι σε λίγο, αν δεν εφαρμοστεί το πρόγραμμα, ελάχιστα, ελαχιστότατα. Το πρόγραμμα εγγυάται την αυτοδυναμία των αποφάσεών μας, τη δυνατότητα να μη μπορεί κανείς να μας πει τί θα κάνουμε.

Πιστεύουν πολλοί συνάδελφοι ότι έχουμε στα χέρια μας, έναν τέλειο διοικητικό μηχανισμό. Ότι έχουμε μηχανές και μπορούμε σε μια στιγμή να κατεβάσουμε το μοχλό "φορολογία του μεγάλου κεφαλαίου" και να φορολογήσουμε επακριβώς και στο σημείο που θέλουμε, το μεγάλο κεφάλαιο. Ή να πατήσουμε το κουμπί "έλεγχος των εφοπλιστών" και να ελέγξουμε τους εφοπλιστές ή να πατήσουμε το κουμπί "σταμάτημα της παραοικονομίας" και να σταματήσει η παραοικονομία, η αισχρο-

κέρδεια και η εκμετάλλευση στην αγορά.

Εμείς διαθέτουμε τους μηχανισμούς, τους οποίους κληρονομήσαμε το 1981, τους βελτιώσαμε μερικά, τους βελτιώσαμε, ίσως, σε μερικά σημεία πάρα πολύ με τη διαδικασία της αποκέντρωσης και του κοινωνικού ελέγχου. Σε άλλα σημεία, όμως, επειδή υπάρχουν και οι νομοτέλειες της αγοράς, δεν τους βελτιώσαμε παρά ελάχιστα ή καθόλου. Και είμαστε γι' αυτό με ένα μηχανισμό, ο οποίος πολλές φορές δεν υπακούει, δεν εκτελεί όλες τις επιθυμίες μας. Δεν έχουμε φτάσει το σημείο όπου μπορούμε να κάνουμε ό,τι θέλουμε και όποτε θέλουμε. Πρέπει να παλέβουμε, να παλέβουμε συνεχώς για κείνο που επιδιώκουμε. Και έχει δυσκολίες η σοσιαλιστική Κυβέρνηση σε ένα περιβάλλον, το οποίο είναι καπιταλιστικό, περιβάλλον παρα-οικονομίας, περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από έντονη παρουσία του εμπορομεσιτικού και μεταπρατικού κεφαλαίου. Δεν άλλαξε η κατάσταση από το 1981 ριζικά ακόμη. Γι' αυτό ας μην γινόμαστε ευμενείς δέκτες όλων των παραπόνων που έρχονται και από αυτούς τους κύκλους, οι οποίοι ενοχλούνται από την πολιτική μας και έρχονται και από πολλούς δικούς μας, οι οποίοι νομίζουν, ότι από τη μια μέρα στην άλλη, όλα δια μαγείας μπορούν να γίνουν διαφορετικά.

Μπορεί να χωρούν συζητήσεις αν χρειάζεται, 80% ή 60% ή 40% στην προκαταβολή κατά τις εισαγωγές ή σε ποιά κατηγορία εντάσσεται το ένα ή άλλο εμπόρευμα. Εάν η υπότίμηση έπρεπε να είναι 15% και όχι 10% ή 14%; Δεν είναι εκεί το θέμα. Το θέμα είναι, υπήρχε αυτή τη στιγμή άλλο σύνολο πολιτικής, που θα μπορούσε να προωθήσει τη σταθεροποίηση της οικονομίας, τη μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών, την πτώση του πληθωρισμού, τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος;

Και κανείς, μα κανείς δεν ήρθε μέχρι σήμερα, με μια συγκεκριμένη πρόταση ή άλλα συγκεκριμένα μέτρα, πέρα από γενικόλογες κουβέντες. Και αυτό είναι το μεγάλο θετικό σημείο: Γιατί δείχνει ότι τα μέτρα αυτά, ενώ μπορούν να βρίσκουν άρνηση, ενώ μπορούν να αμφισβητούνται ως μέτρα για την εξέλιξη προς συγκεκριμένο στόχο, είναι μέτρα που έχουν γίνει ως κατεύθυνση, ως πολιτική πιατιά αποδεκτά.

Και γι' αυτό πιστεύω ότι πρέπει, όπως άλλωστε τονίστηκε από όλους μας, να τα περάσουμε, να δημιουργήσουμε την κοινή συνείδηση ότι με τη σταθεροποίηση, θα υπάρξει η ανάπτυξη της οικονομίας. Γιατί, ο στόχος, βέβαια, δεν είναι η σταθεροποίηση. Επαναλαμβάνω: Η σταθεροποίηση είναι η θεραπεία ενός φαινομένου. Ο στόχος είναι η θεραπεία της αρρώστειας και αρρώστεια είναι το χαμηλό παραγωγικό δυναμικό, η αρρώστεια είναι οι ελλείπουσες επενδύσεις, η αρρώστεια είναι η υπο-ανάπτυξή μας και η στρεβλή ανάπτυξη, η εξαρτημένη ανάπτυξη. Και αυτός ο μεγάλος στόχος, είναι ακόμα μπροστά μας.

Ευχαριστώ".
